

Ajda Smrekar

Margot Honecker ali Vijoličasta čarovnica

Tako Margotin oče Gotthard Feist, po poklicu čevljar, kot njegova žena Helene, delavka v tovarni posteljnih vzmetnic, sta bila člana Komunistične partije Nemčije. Njuna prvorojenka Margot je ugledala luč sveta 17. aprila 1927 v nemškem mestecu Halle, leta 1930 pa je dobila še brata Manfreda. Njunega očeta so oblasti prvič zaprle že leta 1930, leta 1937 pa ga je Gestapo za dve leti poslal v koncentracijsko taborišče Buchenwald. Leta 1940, kmalu po očetovi vrnitvi, je umrla mati. Trinajstletna Margot je morala skrbeti za bolehnega in od zaporov izmučenega očeta in mlajšega brata. Takoj po vojni je tudi ona postala članica komunistične partije in se udejstvovala kot steno-grafka oziroma tajnica, za kar se je tudi izsolala. Njen politični vzpon v komunistični partiji Nemške demokratične republike (NDR) je bil silovit. Leta 1949 je postala najmlajša izvoljena poslanka v ljudski skupščini novonastale republike. Ericha Honeckerja, ki je bil petnajst let starjši od nje in že poročen, je spoznala leta 1947, ko je bil predsednik Mladinske organizacije. Njuno razmerje se je razplamtelo, ko sta se skupaj znašla na uradnem potovanju v Moskvo ob počastitvi Stalinovega rojstnega dne.

Afera z mlado Margot ni dobro vplivala na politično kariero Ericha Honeckerja. Ko se jima je leta 1952 rodila hči Sonja, je za nekaj časa celo padel v nemilost pri vrhovih partije. Njegova žena je bila namreč zelo vplivna komunistka in je v zakonski spor vpletla partijske veljake. Erich Honecker se je zatem ločil in poročil z Margot. Leta 1953 so novoustanovljeno komunistično državo pretresali notranji nemiri, ki so razdvojili tudi partijsko vodstvo. Honeckerja,

ki je podpiral partijskega sekretarja Walterja Ulbrichta, je prav ta poslal na šolanje v Moskvo, kjer je prisostvoval kongresu ruske partije, na katerem se je Nikita Hruščov odrekel Stalinu in njegovi komunistični doktrini. Ko se je leta 1958 Honecker po treh letih vrnil v Vzhodno Nemčijo, je postal član politbiroja in prevzel zadolžitve na področju državne varnosti. Med drugim je organiziral in nadzoroval gradnjo berlinskega zidu in tudi izdal ukaz, da vsakega, ki skuša prebegniti na drugo stran, na mestu ustrelijo. Margot Honecker je leta 2015 v intervjuju za *Workers World* pripomnila, da je bila postavitev zidu zgodovinska nujnost, ki je preprečila nadaljevanje vojne, pri čemer je večkrat omenila tudi po koncu vojne med zavezniki podpisan sporazum o razdelitvi Nemčije, s čimer so hoteli preprečiti ponoven vzpon njenih imperialističnih teženj. Medtem je Erichu Honeckerju v bitki med partijsko frakcijo, ki je zagovarjala plansko gospodarstvo, in frakcijo, ki je želela vpeljati bolj potrošniško naravnani tip gospodarstva, uspelo postati predsednik Nemške demokratične republike. Margot Honecker pa je leta 1963 postala ministrica za izobraževanje in na tej funkciji ostala vse do padca berlinskega zidu. Ni izstopala le po tem, da je bila edina ženska v vladi, pač pa tudi po specifičnem odtenu vijoličaste barve, s katerim si je barvala lase in si zaradi tega prislužila nadimek Vijoličasta čarovnica.

Kot ministrica za izobraževanje je poenotila izobraževalni sistem, sestavila edini pravi komunistični kurikulum, v šole vpeljala uniforme in vojaško vzgojo z orožnimi vajami ter ustanovila domove za prevzgojo tistih otrok in mladostnikov, ki so kazali simptome neprilagojenosti. Ti domovi so bili v bistvu zapori za mladoletnike, v katerih so izvajali mučenje, kakršnega se ne bi sramovali niti nacisti. Poleg tega je menda ukazala ugrabitve in prisilne posvojitve otrok tistih posameznikov, ki so kdaj poskušali prebežati na Zahod. Čeprav so se celo Rusi odrekli stalinizmu, je Margot v svojem razumevanju socializma ostajala zvesta Stalinovi trdi liniji. Če poenostavimo, ljudstvo je treba prevzgojiti in vzgojiti v zgledne državljane, pri čemer so dovoljena vsa sredstva.

Po padcu berlinskega zidu sta Margot in Erich Honecker najprej zbežala v Moskvo. Margot je še leta 2015 vztrajno ponavljala, da se leta 1989 ni zgodil upor ljudstva zoper komunistični režim, ampak kontrarevolucija, ki jo je vodila Zvezna republika Nemčija s pomočjo kapitala. Začetni slogan protestnikov »Mi smo ljudstvo« je spremenila v »Mi smo eno ljudstvo«. Margot je prepričana, da je šlo za mednarodno kapitalistično zaroto, ki je potekala ravno v času ruske reforme, ki je toliko oslabila Rusko federacijo, da ni mogla več ščititi vzhodnonemške republike na berlinski meji med zvezo NATO in Varšavskim paktom.

Tako sta se zakonca Honecker čez noč znašla v ruski dači, na milost in nemilost prepuščena pogajanjem med Rusijo in združeno Nemčijo, ki je terjala njuno izročitev, da bi jima lahko sodili. Erich je zbolel za rakom in ko so ga leta 1992 prepeljali v Nemčijo pred sodišče, je bil že tako bolan, da ni več mogel slediti procesu. Medtem je Margot pobegnila v Čile, kamor se je po padcu zidu preselila njena hči, ki je bila poročena s Čilencem. Leta 1993 se je družini pridružil tudi Erich, ki je čez leto dni umrl. Še danes se ne ve, kaj je vdova Margot storila z njegovim pepelom.

V Čilu je Margot živela odmaknjeno od medijev in ni dajala intervjujev. Da je do konca verjela v zmago komunizma, priča tudi posnetek, na katerem ob svoji šestdesetletnici vzneseno govori o bodočih zmagah komunizma. Do konca je spremljala svetovno dogajanje in v redkih intervjujih izražala veliko simpatije do grškega ljudstva v času dolžniške krize, prepričana, da za vsem stoji nemški kapital, ki se polašča grškega bogastva in peha ljudi v revščino. Priznala je, da so mogoče v NDR res premalo pozornosti namenili temu, da bi ljudstvu razložili svoje odločitve, in bili malce preveč imuni za kritike, nikoli pa ne pozabi poudariti, da se je Vzhodnim Nemcem godilo dobro, saj so imeli dobro brezplačno zdravstvo in šolstvo in vsem dostopno kulturo. Po šolanju je vsak dobil službo in stanovanje ter na koncu življenja užival v pokoju z dostojno pokojnino.

Margot Honecker je umrla 6. maja 1916 v Čilu. Stara je bila 89 let. Na njeno poslednjo pot so jo pospremili neomajni privrženci z vihrajočami zastavami Nemške demokratične republike.

I. R.